

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

www.viitorul.org

REALITĂȚI NISTRENE

BULETIN
INFORMATIV

Nr. 2
August 2013

CUPRINS

- editorial
**Când va apărea
o soluție pentru
Transnistria?**
➔ pagina 2
- vocea civică
**Negocierile
de la Viena și
elicopterele Rusiei**
➔ pagina 3
- cronică
Iulie 2013
➔ pagina 5

■ editorial

Când va apărea o soluție pentru Transnistria?

Am remarcat un articol recent scris de un autor polonez "îndrăgostit" de subiectul conflictului Transnistrean - Marcin Kosienkowski - "Este oare recunoașterea internațională un scop al quasi-statelor? Cazul Transnistriei". Autorul sugerează că ar putea să existe o fundamentală contradicție între scopul nominal, afișat și declarat al Transnistriei - cel al obținerii independenței prin recunoașterea internațională - și scopul real al politicii transnistrenilor care, deși difuz, de multe ori indică faptul că politicienii din această regiune fie că preferă status-quo, fie că înclină spre unirea cu Rusia, fie că se lasă ademeniți și de perspectiva federalizării sau confederalizării cu Moldova. În aceste condiții, conchide autorul într-o cheie paradoxală, este mai mult decât probabil că Șevchiuk ar putea să accepte o soluție de reintegrare cu Republica Moldova în cazul în care Transnistriei i se vor garanta anumite drepturi și interese.

În fond, lucrarea este invitație la optimism care insinuează două lucruri fundamentale: 1) conflictul Transnistrean poate fi rezolvat pentru că dorința de independență a Transnistriei s-ar putea să fie una fictivă; 2) reintegrarea țării este posibilă în urma "conștientizării" autentice de către Transnistria a propriilor interese, care o va face receptivă la solicitările Chișinăului, întrucât Tiraspol este astăzi blocat într-o "falsă conștiință" ce îl obligă să se comporte irațional. Aceste două concluzii care se degajă din lucrare ar putea fi rodul unui "optimism științific" al celor ce creează continuu scheme conceptuale raționale și coerente, dar ele sunt total inacceptabile pentru mințile mohorâte și sumbre ale practicienilor implicați în rutina cotidiană a negocierilor. Ultimii văd

în procesul de reglementare mai mult blocaje decât oportunități, se bazează mai mult pe experiență decât pe raționalizări și se lasă convinși doar de partea vizibilă a aisbergului fără a cădea în plasa paradoxurilor științifice.

Practicianul din Moldova are mai multe rezerve privind șansele de reglementare a conflictului. El înțelege că "capcana suveranității", în care este prinsă Republica Moldova, pare a fi indestructibilă, iar pentru ca acest conflict să dăinuie la nesfârșit este suficient ca Tiraspolul să se comporte "ca și cum" el ar dori în mod real independența. Această simulare a propriei sale dorințe obligă toți ceilalți actori din formatul 5+2 să se comporte "ca și cum" Tiraspolul dorește în mod real independența, ei fiind implicați în mod plener în procesul destul de steril de negocieri. În acest joc al ipocriziei organizate sau, altfel zis, "ambiguității constructive", interesele reale ale tuturor actorilor sunt temeinic camuflate.

Cineva ar putea să spună că articolul lui Kosienkowski este, cel puțin, o invitație la optimism, deoarece implică că ar trebui să dăm la o parte vâlul "falsei conștiințe" și soluția pentru conflict va apărea în mod miraculos prin înțelegerea propriilor interese. Practicienii sunt sceptici și în această privință deoarece este greu de crezut că în lumea actuală actorii își vor da de bună voie arama pe față. Ei știu că singura realitate este însuși procesul de negocieri și din această cauză refuză să discute despre soluții. Astăzi, în mod paradoxal, negocierile devin un scop în sine și reprezintă un fel de amânare a procesului de luare a deciziilor. În aceste condiții, optimismul analiștilor pare a fi un soi de naivitate a celor insuficient informați. ■

■ vocea civică

Negocierile de la Viena și elicopterele Rusiei

Ion **TĂBĂRȚĂ**,
Director adjunct
Politicon

— Cum ați evalua eficacitatea negocierilor în formatul 5+2?

— Eficiența negocierilor în formatul 5+2 este una redusă. Moscova, practic din start, a blocat activitatea formatului 5+2. La moment, când SUA sunt mai puțin implicate în treburile europene, iar UE are alte priorități pe agenda sa, formatul 5+2 este mai degrabă un garant pentru Occident împotriva acțiunilor unilaterale ale Rusiei de a soluționa diferendul transnistrean pe cont propriu, cum a fost în noiembrie 2003. Până la urmă, impulsivitatea negocierilor privind problematica transnistreană poate avea loc în urma unei înțelegeri de genul celei care a avut loc în iunie 2010 la Meseberg, însă este necesar să existe voință și dorință reciprocă, atât a Federației Ruse, cât și a Occidentului, de a soluționa problematica transnistreană.

— Cum apreciați relațiile actuale dintre Chișinău și Tiraspol, precum și rezultatele reuniunii în formatul 5+2 de la Viena?

— În ultimul timp, relațiile dintre Chișinău și Tiraspol au fost într-o permanentă înrăutățire. După experimentele liberale în relația cu Chișinăul ale lui Șevciuc, de la începutul mandatului său, odată cu revenirea lui Putin la cârma Rusiei, Tiraspolul și-a schimbat atitudinea sa față de Chișinău. Este un indiciu evident că agenda

Vladimir **YASTREBCHAK**,
expert,
Tiraspol

— Cum ați evalua eficacitatea negocierilor în formatul 5+2?

— Eficacitatea negocierilor în formatul „5 +2” depinde, în prezent, de diverși factori politici externi și interni din Republica Moldova și Transnistria. La etapa actuală, nimeni nu așteaptă de la negociatori progrese speciale, și este ceva firesc: acum formatul „5 +2” este o foarte importantă platformă de negociere pentru a menține relațiile dintre părți și pierderea acestei platforme nu este benefică nimănui. În plus, participanții la negocierile în formatul „5 +2”, cu tot respectul pentru ei, nu sunt actorii, care iau decizii în cadrul negocierilor - este responsabilitatea conducerii de vârf a părților.

— Cum apreciați relațiile actuale dintre Chișinău și Tiraspol, precum și rezultatele reuniunii în formatul 5+2 de la Viena?

— Relațiile actuale dintre Republica Moldova și Transnistria, precum și recente runde de negocieri în formatul „5 +2”, tot mai des se caracterizează prin formula: „Ar putea fi mai rău.” Mai rău în situația noastră ar fi renunțarea la negocieri, și ce poate să urmeze se înțelege de la sine. De aceea, continuarea procesului de negocieri este un semn bun. Altceva este că, desigur, există o așteptare publică privind progresele în soluționare, dar ea are limite clare

Tiraspolului în relația cu Chișinăul este făcută la Moscova. La rândul său, Chișinăul preferă să meargă în continuare pe tactica pașilor mici, care nu poate să aducă progrese evidente în soluționarea diferendului transnistrean. Starea tensionată între Chișinău și Tiraspol s-a văzut și la Viena, fără a fi înregistrate rezultate notabile între cele două maluri ale Nistrului. Cel mai probabil, această stare a lucrurilor se va păstra și la viitoarea rundă de negocieri, în luna octombrie, la Bruxelles.

— Cum comentați știrea din presa rusă privind introducerea de către Rusia a 8 elicoptere în Zona de Securitate?

— Intenția semioficială a Moscovei de a aduce elicoptere noi în regiunea transnistreană sfidează tentativele Chișinăului de a înlocui misiunea pacificatoare militară de monitorizare post-conflictuală cu una civilă. Intențiile Moscovei contravin grosolan normelor dreptului internațional. Poziția Kievului, camuflată juridic, mai poate fi explicată că din punct de vedere politic și geopolitic Ucraina nu dorește dotarea pacificatorilor militari ruși cu elicoptere. Dacă totuși Moscova va introduce elicopterele sale în regiunea transnistreană, fără acordul Chișinăului și al Kievului, atunci aceasta va însemna revenirea tot mai mult la „războiul rece” între Rusia și Occident. ■

atât în Republica Moldova cât și în Transnistria: fiecare dintre părți dorește ca progresul să fie realizat pe seama concesiilor de partea cealaltă. În ceea ce privește ultima rundă de consultări în formatul „5 +2”, ea s-a încheiat în mod surprinzător eficient, cu semnarea unei decizii protocolare – care, cu toate acestea, nu a fost făcută publică.

— Cum comentați știrea din presa rusă privind introducerea de către Rusia a 8 elicoptere în Zona de Securitate?

— Referitor la elicoptere, ar trebui să distingem clar soluțiile juridice de cele politice. Dacă e să analizăm din punct de vedere al dreptului internațional, atunci trebuie să menționăm că între Ucraina și Rusia a fost semnat și funcționează un acord interguvernamental privind tranzitul de încărcături cu caracter militar pentru trupele ruse din Transnistria (1995). Acordul nu prevede consimțământul țărilor terțe, inclusiv al Moldovei, ca o condiție pentru trecerea prin Ucraina a încărcăturilor de tranzit din Rusia. În consecință, din punct de vedere legal, cerințele ucrainene nu au un motiv întemeiat. Din punct de vedere politic, Kievul ca și Occidentul, pornește de la necesitatea de transformare a operațiunii de pacificare, și, prin urmare, oficialii ucraineni fac declarații cu privire la interzicerea tranzitului. Aș vrea să subliniez faptul că această decizie nu este una legală, ci politică. Dacă Moscova va considera într-adevăr necesară revenirea elicopterelor la starea de „alertă”, atunci ea va fi capabilă să o facă. În același timp, Moscova are o opțiune de rezervă: readucerea elicopterelor sub conducerea GOTR, formal - pentru a asigura o mai mare protecție a depozitelor de muniții din Colbasna. De aceea, Chișinăul ar trebui să analizeze ce este mai bine: să insiste în perseverența sa și să se aleagă cu o decizie unilaterală, dar destul de legitimă din partea Rusiei, sau să facă un compromis, păstrând, în același timp, controlul asupra situației și utilizării elicopterelor. ■

■ cronică

Iulie 2013

● **4 IULIE. Parlamentul Republicii Moldova a dezbătut proiectul de lege privind crearea unor puncte de înregistrare a cetățenilor străini și apatrizilor care intră în Republica Moldova prin Transnistria.**

— Discuțiile au fost întrerupte de protestul deputaților comuniști care au ocupat tribuna centrală. Proiectul de lege privind crearea de puncte de control al migrației pe segmentul transnistrean de frontieră va fi reexaminat de Parlament în toamnă.

● **11 IULIE. Grupul de prietenie cu Republica Moldova din Congresul SUA a prezentat o declarație de sprijin pentru poziția actuală a Republicii Moldova în negocierile privind conflictul transnistrean.**

— În declarația Grupului se exprimă îngrijorarea față de ultimele măsuri unilaterale luate de Tiraspol. „Cerem Statelor Unite, comunității internaționale să ia toate măsurile diplomatice pentru a preveni o escaladare a conflictului, pentru a proteja aspirațiile Moldovei de integrare în Uniunea Europeană... și pentru a asigura integritatea teritorială a unei Moldove suverane și independente” - se arată în încheierea declarației prezentată în Congresul American.

● **16-17 IULIE. La Viena a avut loc o nouă rundă de negocieri în format 5+2 privind soluționarea conflictului transnistrean.**

— Participanții la reuniune au examinat aspecte legate de asigurarea condițiilor necesare pentru libera circulație a persoanelor și mijloacelor de transport dintre cele două maluri ale Nistrului, în particular, cu privire la evidența fluxurilor de migrație și acțiunile unilaterale ale Tiraspolului din ultima perioadă.

— Participanții la negocieri au discutat în detaliu problemele ecologice, după care reprezentanții politici din partea Chișinăului și Tiraspolului au semnat o decizie protocolară menită să impulsioneze activitățile în domeniul protecției mediului înconjurător și ocrotirii ecosistemului râului Nistru.

● **17 IULIE. Președintele României, Traian Băsescu a vizitat Republica Moldova. Acesta a făcut mai multe declarații printre care și referitoare la conflictul transnistrean:**

— „Chișinăul și Moscova trebuie să treacă la un dialog direct”; „numai Chișinăul poate stabili nivelul de autonomie pentru Transnistria”.

● **18 IULIE. Evghenii Șevciuk apare pentru prima dată la un post moldovenesc de televiziune. Este în premieră când un „oficial” de rang înalt din regiunea separatistă apare la o emisiune a unui post TV din RM.**

— Evghenii Șevciuc: regiunea transnistreană se va uni cu Moldova doar în componența Federației Ruse.

● **20 IULIE. Ministerul de Externe al Federației Ruse s-a declarat nemulțumit de anumite remarci făcute de președintele român Traian Băsescu cu privire la Rusia și poziția acesteia în problema rezolvării conflictului transnistrean.**

● **24 IULIE. La Moscova a avut loc întrevederea oficială dintre ministrul MAEIE, Natalia Gherman și omologul său rus Serghei Lavrov.**

— Șeful diplomației ruse Serghei Lavrov a afirmat că Rusia nu are nimic împotriva apropierii europene a Republicii Moldova, doar că acordurile dintre Moldova și Uniunea Europeană care vor fi discutate la summitul de la Vilnius ar putea afecta raporturile economice, energetice și legate de migrație dintre Rusia și Republica Moldova.

— Lavrov a mai spus că Rusia își va retrage trupele și munițiile din Transnistria după rezolvarea conflictului, în timp ce schimbarea contingentului de menținere a păcii în Zona de Securitate cu polițiști va fi posibilă doar după soluționarea politică a conflictului.

● **29 IULIE. Mai multe instituții media din Chișinău au preluat o știre venită de la Oficiul Ministerului Apărării al Federației Ruse despre o intenție a Rusiei de a echipa forțele de menținere a păcii din zona de securitate cu 8 elicoptere. Potrivit Ministrului Apărării Republicii**

Moldova, Vitalie Marinuța, din partea Federației Ruse nu a venit nici o solicitare oficială în acest sens.

● **3 și 25 IULIE. Au avut loc două ședințe a Grupurilor de lucru sectoriale pentru ecologie și agricultură din partea Chișinăului și Tiraspolului.**

— La 25 iulie 2013, în cadrul sediului Misiunii OSCE din Moldova, a fost definitivat și semnat Planul comun de acțiuni în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale pentru anii 2013-2014, prevederile cărora au fost discutate și agreeate la ședințele precedente ale grupurilor de lucru, precum și în cadrul ultimei runde de negocieri în formatul „5+2” de la Viena.

● **Comisia Unificată de Control nu a fost funcțională în luna iulie, dar s-a convenit la ultimele ședințe asupra Agendei de lucru.**